ЛИСТОПАД 1967

ГОТУЙСЬ

„ГОТУЙСЬ"
Журнал пластового новацтва
"HOTUJS" — MAGAZINE
for Ukrainian Children
Видає Головна Пластова Булава
Редагує Колегія:
пл. сен. Леся Храплива,
ст. пл. Світляна Луцька,
ст. пл. Іриней Юрчук
Адреса Редакції:
LESIA CHRAPLYWA
158 East 7th St., Apt. 3A
New York 10009, New York
Адмініструє
Крайова Пластова Старшина
на ЗДА.
Адреса Адміністрації:
"P L A S T" Inc.
New York 10003, N. Y.
140-142 Second Avenue

Обкладинка роботи
Оксани Борис

ЗМІСТ:

Листопадова пісня 1
Дивний гість (сценка) 3
Оксана Тарнавська:
Осіння новацька пісня 7
Мандрівка довкруги світу 8
Світляна Луцька:
Лялька-гуцулка 11
Новачка Марта Зелик:
Звідкіля мій рід 14
Володимир Мацьків:
Євшан-зілля 16
Братчик Ірко: Розгадаймо 25
Ксеня Гординська: Майструємо! 26

ПЕРЕДПЛАТА „ГОТУЙСЬ" В ЗДА И КАНАДІ — 3.00 ДОЛЯРИ.

Чи пам'ятаєте, що з днем 1 листопада цього року починається Другий Двомісячник Української Дитячої Книжки? Об'єднання Працівників Дитячої Літератури видало з цієї нагоди ось-таку афішу, яка висітиме на всіх видних місцях, де сходяться українці. Спробуйте пошукати, де знайдете такі афіші у Вашому місті?

ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Ч. 9 (130) Листопад 1967

ЛИСТОПАДОВА ПІСНЯ

Поставаймо в крузі,
Ми — новацькі друзі,
Заспіваймо радо
Пісню Листопада!

Заспіваємо пісню прадавню,
Як листки опадали шовкові,
І нам здасться, що йдемо по славнім
Українському городі-Львові.

Поставаймо в крузі,
Ми — новацькі друзі,
Заспіваймо радо
Пісню Листопада!

І нам здасться: марщуємо в лаві,
А на ратуші прапор наш має.
Де Стрільці колись бились, у славі,
Україна нас знову вітає.

Поставаймо в крузі,
Ми — новацькі друзі,
Заспіваймо радо
Пісню Листопада!

Не забудемо нашої пісні,
А будемо співати завзято,
Щоб, як виростем, в бій піти грізний,
Щоб у Львові ще знов було свято.

Візьмемось за руки,
Ми — стрілецькі внуки,
І підемо радо
Шляхом Листопада,
Всі ми враз!

(Новачки й новаки добре знають, що сталося дня 1 листопада 1918 року, та тому, коли говоримо про листопад, згадуємо і княже українське місто Львів. А якщо не знаєте — просіть якнайшвидше Ваших батьків, щоб Вам про те розказали! Тоді й зрозумієте краще, про що говориться в цій козацькій листопадовій пісні).

Мал. Ірина Красій

Сестричка Леся

ДИВНИЙ ГІСТЬ

Новацька сценка на 25-ліття постання У. П. А.

(Новаки сидять півкругом на сцені. По середині одно порожнє крісло, застелене святково килимом. На переді сцени збудований низенький вогник. Спершу він ще не засвічений).

БРАТЧИК: Ви всі тут, новаки?

НОВАКИ: Всі, всі!

БРАТЧИК: І готові приймати гостя в нашому гнізді?

НОВАКИ: Готові, готові!

БРАТЧИК: Ви знаєте, що коли до вашого дому приходять гості, ваші батьки радо вітають та гостять їх! Пам'ятайте, щоб і ви були дуже ввічливі та уважливі до вашого сьогоднішнього гостя. Будете?

НОВАКИ: Будемо, будемо!

1. НОВАК: А хто це прийде?

БРАТЧИК: Зараз побачите! Поки він прийде, заспіваймо пісню. Знаєте, цю пісню про двох хлопців, що просили повстанців . . .

НОВАКИ: Знаємо, знаємо! Ми вивчали її на останніх сходинах!

БРАТЧИК: Отже співаймо!

ВСІ СПІВАЮТЬ:

Аж тут серед темного бору
Виходять два хлопці малі,

І просять повстанську старшину:
— Прийміть у ряди нас, друзі!

(Коли кінчать співати, хтось стукає у двері).

БРАТЧИК *(Дає знак рукою, щоб перестали співати):* Це мабуть вже наш гість. Треба попросити його в домівку!

НОВАКИ *(Хором):* Просимо, просимо!

Відчиняються двері, входить МИХАЙЛИК, в однострою вояка УПА, тільки прикроєному до його росту, з пістолем за поясом та торбою-хлібаком через плече).

МИХАЙЛИК: Слава Україні!

БРАТЧИК *(До новаків):* Тепер бачите, що це гість до нас! *(Підходить до Михайлика).* Ти прийшов саме туди, де тебе дожидають! Вітай у нашій новацькій домівці та будь нашим дорогим гостем! Тут бачиш перед собою ціле гніздо пластових новаків. *(Каже назву та порядкове число гнізда. Підводить Михайлика до почесного, прикрашеного крісла та саджає його. В ту мить засвічується вогник на передні сцени).* Сідай, будь ласка, та спічни трохи! Певно важка була твоя дорога!

МИХАЙЛИК *(Сідає):* Дякую! Дорога не була легка, але я звик до важких та небезпечних маршів та рейдів.

БРАТЧИК: Правда, ти звик до всяких трудів! Та тепер розкажи, будь ласка, нашим новакам, хто ти та звідкіля. Тут можеш говорити все по-щирості, бо всі новаки — твої приятелі. Вони люблять Україну так, як і ти, і нема поміж ними ніодного, що її не любив би!

МИХАЙЛИК: Справді, всі її люблять, хоч виросли так далеко від Неї?

НОВАКИ: Так, так! Всі, усі!

МИХАЙЛИК: Тоді я скажу вам: я Михайлик, розвідчик Української Повстанської Армії.

2. НОВАК: Справді? Таж ти такий великий, як і ми!

МИХАЙЛИК: Невеликий я ще, це правда, але коли вороги-большевики наступають на Україну, нема часу ждати, поки виросту. Я пристав до повстанців, як лиш зустрінув їх.

3. НОВАК: А батьки тобі дозволили?

МИХАЙЛИК: Мою маму замкнули москалі-большевики у тюрму, за те, що допомагала нашим повстанцям. То я не міг її спитати. А мій батько-старшина Української Повстанської Армії. Він зимує тепер зі своєю сотнею у криївці десь у Карпатах.

4. НОВАК: То ти зовсім сам?

МИХАЙЛИК: Я був зовсім сам, поки не пристав до повстанців. Мене хотіли забрати большевики до свого сиротинця, до дитбудинку, як вони кажуть, але я не хотів.

5. НОВАК: А чому ти не хотів?

МИХАЙЛИК: Бо там хотіли виховати мене на свого, на большевика, а я їх не люблю! Мої батьки були завжди вірні Україні, і я хочу бути такий. Та большевики хотіли спіймати мене силою і замкнути в тому будинку.

6. НОВАК: Але ти не дався, правда?

МИХАЙЛИК: Я втік від них! Ховався по пивницях, по складах, навіть по собачих будах. Аж поки найшов повстанців.

1. НОВАК: А ти не боявся?

2. НОВАК: А хто тебе тоді годував?

3. НОВАК: А хто тебе вдягав?

МИХАЙЛИК: Ніхто мене не годував і не вдягав тоді. А боявся я тільки, щоб большевики мене знов не зловили. То аж повстанці мене нагодували, і дали такий однострій, як самі носять. А найкраща в ньому шапка - мазепинка! *(Показує шапку).*

4. НОВАК: А зброя в тебе — правдива? Можна з неї стріляти? Покажи нам, як вона стріляє!

МИХАЙЛИК *(Показує пістолю):* Зброя правдива і я вже нераз стріляв з неї. Раз навіть врятував влучним стрілом нашого командира від смерти. Але тепер не можу вам цього показувати, для забави. Кожна куля дуже дорога і її слід зберігати, щоб мати чим боронитися від ворога. Так учив мене наш командир, а його треба слухати, бо він усе знає!

5. НОВАК: А що ти робив, коли був розвідчиком?

МИХАЙЛИК: О, багато чого я робив! Передягався за сільського хлопця - пастушка та проходив попри самі большевицькі відділи, приглядався скільки там вояків та що задумують робити. А нераз знов вештався довго біля тюрем, щоб побачити, які там входи та виходи. Повстанцям треба було це знати, коли нападали на тюрму, щоб визволяти в'язнів.

6. НОВАК: І ще що? Ще що?! Кажи, це таке цікаве!

МИХАЙЛИК: Нераз переносив я дуже важливі вістки від одної до другої повстанської частини, так, що большевики мене не помітили.

1. НОВАК: А якби так були тебе зловили?

МИХАЙЛИК: Мене не зловили ніколи! Я вмів добре скриватися! *(Нараз встає, замовкає, наслухує пильно).* Пождіть! Я чую, там, під вікном, хтось просвистав наше гасло! *(Новаки затихають, вслухуються).*

2. НОВАК: Ні, нічого не чути!

МИХАЙЛИК: А я таки чув, зовсім виразно! Я вмію розпізнавати навіть найтихіший голос. О, саме тепер засвистали вдруге! Це знак від мого командира, що час мені пращатися з вами та відходити...

3. НОВАК: А куди ти підеш?

МИХАЙЛИК: Іду в Україну. Там мене ждуть.

4. НОВАК: Ні, ні, ми тебе не пустимо!

5. НОВАК: Ти можеш розказати нам ще так багато цікавого!

6. НОВАК: Ти ще навіть не сказав нам, як та з ким ти сюди приїхав!

МИХАЙЛИК: Рад я побути з вами, бо бачу, що ви такі ж щирі українські діти, як і я. Але коли мені прийшов наказ — відійти, я мушу слухати!

1. НОВАК: То візьми хоч це на дорогу! В мене тут кілька цукерків, хоч вже трохи прим'ялися в кишені! *(Витягає торбинку цукерків з кишені, простягає Михайликові).*

2. НОВАК: А від мене візьми кусок шоколяди з горіхами!

3. НОВАК: А від мене плитку ґуми до жування!

МИХАЙЛИК: Спасибі вам за добре серце, але не ласощів я хочу від вас на пращання!

4. НОВАК: А чого ж?

5. НОВАК: Кажи, ми радо дамо тобі все, чого захочеш!

МИХАЙЛИК: Я хочу, щоб ви обіцяли мені, що будете завжди любити Україну та працювати все життя для неї. Тоді я знатиму, що ви мої справжні друзі! Обіцяєте?

НОВАКИ *(Хором):* Обіцяємо! Обіцяємо!

МИХАЙЛИК: Тоді я можу спокійно відійти та понести цю вістку в Україну! *(Наслухує).* О, це вже втретє кличе мій командир! *(Стає на струнко).* Новаки — служити Україні —

НОВАКИ *(Хором):* Готуйсь!

МИХАЙЛИК: Пращайте, друзі! Я вас ніколи не забуду!

(Швидко виходить).

(Заслона)

(Цього року згадуємо, що 25 літ тому, в 1942 році постала була в Україні Українська Повстанська Армія, яка боролася проти німців, а опісля проти большевиків, коли вони займали Україну. Українські повстанці — це були люди дуже відважні. Все те, про що роз-

казує Михайлик, траплялося справді не раз. І справді неодин малий хлопець ги дівгинка допомагали Повстанській Армії. Про одного такого хлопця, саме про Михайлика, написала книжку пані М а р і я Д м и т р е н к о. Вона й сама була вояком Повстанської Армії (або, як її скорогено називали: УПА). Ця книжка вийшла і тут, в Канаді і її можна дістати в книгарні. Чи гитали ви вже цю книжку?).

ОСІННЯ НОВАЦЬКА ПІСНЯ

Слова з журналу „Вогонь Орлиної Ради"
Музика: Оксана Тарнавська.

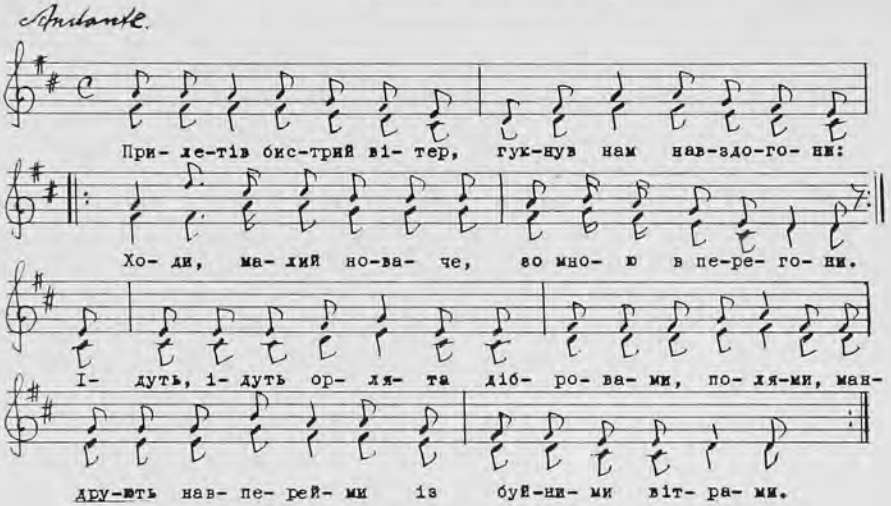

Прилетів бистрий вітер,
Гукнув нам наздогони:
— Ходи, малий новаче,
Зі мною в перегони.

У лісі, у діброві
Заблисли міддю роси,
Це осінь промениста
Розплела свої коси.

В дуплі старого дуба
Сова вже ладить хату,
Ведмідь Бурмило в ґаврі
Кладе собі загату.

У вирій вже лелеки
Збираються летіти,
За ними стежать пильно
Малі орлята-діти.

Приспів після кожної строфки:

Ідуть, ідуть орлята,
Дібровами, полями,
Мандрують навпереймн
Із буйними вітрами.

Мал. Христя Хитра

МАНДРІВКА ДОВКРУГИ СВІТУ

(Продовження)

Пан Фукуі радо нам допоміг. Він казав, що за такою приємною працею йому знов здається, ніби він малий хлопчина. Робленням орла зацікавилися всі: Марі, Оленка, пані Набуко і навіть Котай. Звинна малпочка вспіла замочити у клей свої лабки та хвіст і позліплювала шерсть на них так, що Оленка довго не змогла їх відмити. Коли ми вже наліпили папір на легкі дерев'яні рами та стали розмальовувати орла, Котай, щоправда, не поперевертала слоїків з фарбами, але зате сама вимазалася червоною, жовтою та зеленою фарбою. Ця вся „косметика" була їй дуже до вподоби. Оленка не могла ні допроситися її, ні зловити, щоб привести до порядку. Коли тільки хто наблизився до Котай, вона втікала мерщій, залишаючи за собою барвисті сліди. Врешті вилізла на сам чубчик дерева в городі та реготалася з нас усіх. Годі було її там досягнути. А злазити вона не хотіла, бо знала, що жде її вода й мило з рук Оленки.

На орлі намалювали ми грізного, міцного тигра, бо я з роя „Тигр". З одного боку я написав по-українськи „Непереможні", бо так зветься наше гніздо, а Марі написала цю назву японськими знаками з другої сторони. Накінець пан Набуко знайшов клубок тонкого, але дуже сильного мотузка, а я прикріпив кінець цього мотузка до орла. Яка шкода, що вже настав вечір і ми не могли випробувати нашого „літаючого тигра"!

Раннім-ранком хтось торкнув мене. Коли я відкрив очі, побачив біля себе пана Фукуі.

— Ну що, хлопче, не зарано тобі випробовувати орла? — спитав він. — Мені залишається ще година, поки піду до праці, тож можу тобі дещо показати.

За кілька хвилин ми вже прямували до великого парку. Так рано там ще нікого не було. Пан Фукуї подав мені найважливіші вказівки, як підносити орла вгору та як повертати його в одну чи другу сторону, коли вже піднесеться. Він порадив, щоб я вправляв це під час дня, а коли він повернеться з праці, покаже мені ще деякі штуки.

Яке то щастя було, підняти мого тигра-орла високо-високо в небо! Здавалося, що він залишиться поміж білими хмарами, а своїм хвостом полоскоче сонце.

Я ще два дні вправляв так, майже без впину, так, що коли прийшов день, у який всі догоджують хлопцям і веселять їх, я відчув, що я не найгірший та зможу помірятись в пусканні орлів — і може й вийду найкращим.

Та не все сталося так, як я сподівався.

Пополудні всі змагуни зібралися зі своїми батьками та знайомими на величезній площі. Я зустрів Кікусабура та станув поряд з ним поміж змагунів. У своєму захопленні я й не помітив, що мій орел став чомусь трохи важчий, як був досі. Зрештою, не було й коли завважувати, бо суддя вистрілив з пістолі на знак, що змагання почалося. Я розбігся разом з усіми та підкинув вгору орла. Та коли другі орли поплили все вище й вище у блакить, мій чомусь не підносився. Як не намагався я його піднести, то як тільки він підлетів угору, зараз якось дивно захитувався і знов прямував до землі.

Я чув здалеку голос Оленки:

— Вище, орлику-любчику! Вище!!!

Чув і інші голоси:

— Гляньте на цього великого орла-тигра! Всі так жваво летять, а він якісь штуки показує!

— Дивіться, той тигр — справжній акробат! Хоч невисоко летить, та які „козли" перевертає!

А тигр-орел, немов заохочений цими криками, далі химерив. То підскакував угору в сильному вітрі, то летів стрімголов вниз, аж всі кричали, що він зараз розіб'ється. Та в останній хвилині мені вдавалося завжди пустити його на струю вітру. Але дарма! Що тільки піднісся він трохи, починав знов плигати з боку на бік.

— В цьому тигрі мабуть якийсь нечистий дух! Он, як скаче! Дивіть, дивіть, тепер крутиться млинком! — лунали крики, які я трохи розумів, а трохи таки ні, бо це ж гукали японці.

Тепер вже ніхто не зважав, хто виграє змагання. Всі глядачі слідкували тільки пильно за намальованим тигром, що саме круто завернув та летів понад їх головами, зовсім наперекір всім правилам змагань.

Минали довгі хвилини. Я вже був майже в розпуці. Як я не орудував мотузком, орел робив тільки те, що сам хотів. Я вже знов розганявся, щоб підняти вище орла, коли почув такий знайомий мені вереск. Я оглянувся, але Котай біля мене не було а переляканий крик доходив до мене згори, немов би з-за хмар.

Я мерщій притягнув орла до себе. Він важко впав на землю. Поки ми вспіли його підняти, роздерся з лоскотом папір саме в тому місці, де була намальована голова тигра і звідтіля вискочила наша зелено-червона-синьо-біло-жовта Котай. Вона, налякана, розігналася до Оленки, але ступила кілька кроків і втратила рівновагу. Перевернулася і хляпнула на землю, мов вареник на тарілку.

Довкруги почулося тільки: — Ооох! — і все завмерло від несподіванки. Та Котай тільки трохи закрутилася голова від такої страшної подорожі. Зрозуміло, що тигр-орел змагань не виграв, але як багато людей приходило мене привітати та розпитати про здоров'я малпочки! Всі казали, що тільки завдяки Котай вони мали змогу побачити такі цікаві й веселі змагання.

А Котай зовсім споважніла на кілька днів. Вона дуже терпеливо зносила всі щіткування та шампунування. Бо, бачите, ніяка купіль не могла вже бути для неї страшніша, як подорож у скаженому тигрі-орлі.

А тепер усім до побачення в таборі!

Готуйсь!

Оленка і Ромко

Сестричка Світляна Луцька

ЛЯЛЬКА-ГУЦУЛКА

Мал. Ніна Мудрик-Мриц

Рома, Зірка, Христя, Ксеня, Віра й Уля слухали уважно, що говорила сестричка:

— Цього року наш рій „Мачки" візьме участь у різдвяному ярмарку. Ви всі здобули вже третю новацьку пробу і тепер ви найстарший рій у гнізді. Найстарші новачки завжди роблять кожну роботу найкраще. Ну, а тепер скажіть, що ви хотіли б приготовити на цьогорічній ярмарок?

— Може б вишити серветки? — піддала Уля. — Рома й я пройшли цього літа в таборі вмілість вишивкарки!

— Ні, ні, — перебила Зірка, — краще приготовити прикраси на ялинку з соломки та барвистих кораликів!

— А що було б, якби ми всі разом спробували пошити гуцульські одяги для ляльок? — і сестричка вийняла з коробки ляльку, одягнену в багатий гуцульський одяг.

Шість пар новацьких очей оглядало зацікавлено маленьку гуцулку.

— Добре, добре, сестричко! — защебетали майже всі новачки. — Будемо шити ляльки-гуцулки. Таких ніодин інший рій не зуміє зробити!

Тільки Зірка додала стиха:

— Та чи ми зуміємо?..

Але її ніхто мабуть і не чув.

— Отже добре, — сказала сестричка, — а тепер пригляньтеся добре одягові гуцулки. На ногах у неї скарпитки, плетені з грубої вовни. Верхній берег скарпиток прикрашений різнобарвним плети-

вом з волічки. Такі скарпитки звуться капчурі. Поверх них вдягають гуцули шкіряні постоли та прив'язують до ноги шкіряними шнурівками. Постоли всі м'які, не мають твердої підошви, і їх часто прикрашують витисканим взором.

— А чому вони не носять чобіт? — спитала Ксеня.

— Як знаєте, гуцули живуть у горах Карпатах, — пояснила сестричка, — а на те, щоб легко й зручно ходити по гористому терені, найкраще надаються саме такі м'які постоли.

— Сорочка в гуцульському одягу, — продовжувала сестричка, — трохи інша, як в одягах з інших частин України. Вона трохи коротша, як, скажемо, у полтавському чи київському одягові, та викінчена долом не вишивкою, а білою мережкою, або й гладка.

— А що це таке „мережка"? — допитувала Віра. Всі новачки поглянули на неї, чому вона цього ще не знає, але сестричка зовсім не здивувалася цим запитанням і спокійно пояснила:

— Мережка — це такий взір, що його виконують, витягнувши кілька ниток з полотна. На місці витягнених ниток залишаються дірочки, і опісля ниткою формується ці дірочки так, щоб вийшов взір.

— А деж тоді вишивана ця сорочка? — стала приглядатися ближче ляльці Христя.

— Як бачиш, найширша вишивка на уставках, тобто вгорі рукава. Трохи вужча на дудах, тобто при долоні на рукаві, а ще вужча на пазусі, тобто вниз від шиї, де сорочка розпинається, щоб можна її вдягнути через голову. А знаєте, яким стібом вишивають головно гуцулки?

Хвилинку було тихо, аж тоді Рома відповіла:

— О, я знаю: **низом.** Я навіть вмію вишивати низом, і це неважко. Треба тільки вишивати зі споду полотна, а взір виходить на верху. І числити треба дуже уважно, щоб не помилитися!

— Дуже добре ти сказала! — зраділа сестричка. — Ти й поможеш мені вчити весь рій вишивати низом, коли сама знаєш! А тепер погляньте далі: поверх сорочки гуцулка підперізується двома ніби фартушками-запасками: спереду і ззаду. Ці запаски звуться **„фоти".** Вони ткані в дрібні поперечні пасочки різних барв. А багатші гуцулки мали навіть нераз фоти ткані золотими та срібними ниточками. Фоти підперезують теж тканим в узори поясом-**крайкою.**

До гуцульського одягу належить ще теж кожушок-**киптарик.** Він з овечої шкіри і носять його вовною до середини. А зверху вишивають по білій шкірі барвистою волічкою, нашивають металеві кілька та куски червоної шкіри. Такий прикрашений киптар називають гуцули „писаним".

— А чому в цеї гуцулки немає віночка? — зацікавилася Ксеня.

— Це не помилка, — відповіла сестричка. — Гуцулки здебільшого прикрашують голову волічковими косичками та китичками. Ось ця косичка, що нею обшиті ваші новацькі беретки — саме і сплетена на взір такої гуцульської косички. Тільки малі гуцульські дівчатка, ось такі, як ви, закосичують собі волосся живими квітами. Так отже виглядає гуцульський дівочий одяг. Його й будемо шити.

Сестричка покінчила говорити. А тоді почали говорити новачки, і сходини довго не могли того дня покінчитися, бо що-раз котрась новачка пригадувала собі, що ще в неї дома знайшлося б, щоб можна використати на гуцульські одяги для ляльок. Зірка згадала, що її мама має старі шкіряні рукавички, на постоли, а Ромина мама знов має старі білі шкіркові, на киптарі. А щоб був ніби кожушок, підіб'ють киптарі чорним волохатим плюшем. Волічки різних барв має досить Вірина мама, бо вона плете светери на замовлення, а полотно й нитки . . .

Були б і не покінчили цих сходин, та надійшов рій „Вовки" і треба було уступити їм місце в домівці. Але на другі сходини . . . Ого, як то вже ждуть „Мачки" цих сходин, щоб розпочати свою роботу!

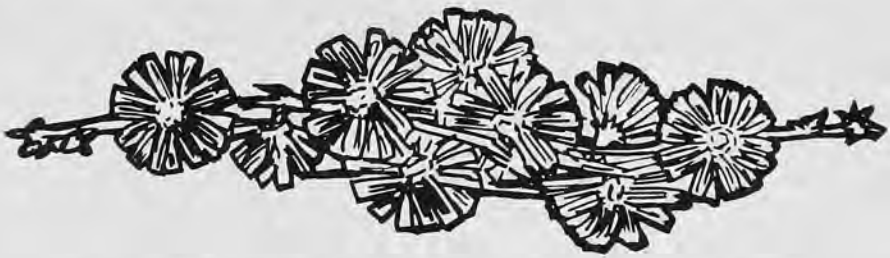

„ГОТУЙСЬ" ДЯКУЄ ЗА ДАТКИ НА ФОНД:

Новаки **Ірка й Адріян Городецькі** з Ню Йорку прислали п'ять долярів в подяку за книжечки, які вони дістали в нагороду за добрі розгадки загадок. Вони пишуть, що дуже люблять читати „Готуйся" і тому посилають ці гроші на його фонд. Щиро дякуємо!

Новаки цьогорічнього табору **„Стрілецькими шляхами"** на оселі **„Писаний камінь"** біля Клівленду, Північна Америка, відмовляли собі ласощів, щоб вислати даток „Готуйсеві" „на морозиво". Так заощадили та прислали 6 долярів та 10 центів. „Готуйсь" щоправда не купив собі за них морозива, але таки дякує щиро цим новакам за даток на **Видавничий Фонд!**

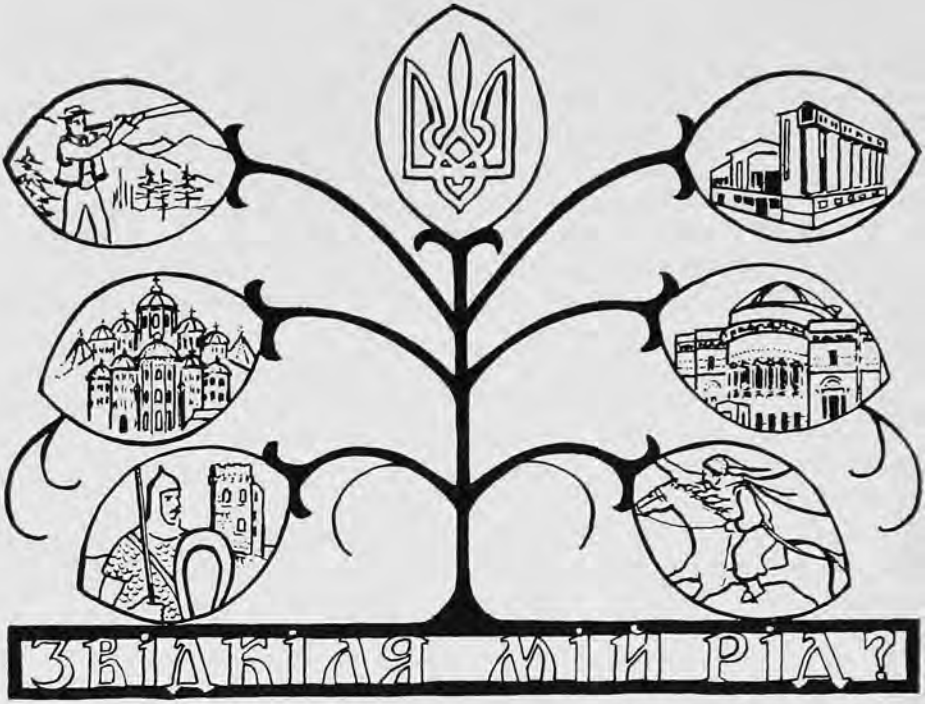

Мал. Ірка Савойка-Красій

(Новачка Марта Зелик з Ню Йорку написала теж, звідкіля вона родом, так, як це написав був у числі за вересень новак Олесь Кузишин. „Готуйсь" жде нетерпеливо, хто ще з Вас зуміє розвідатися, звідкіля він родом, та описати це!).

Хоч я народилася в Америці, але знаю багато про Україну з книжок та оповідань. Найбільше я люблю слухати, як хтось розказує мені про села й містечка, звідкіля походить моя родина, про старовинні пам'ятки, перекази, та про українські війська, в яких мої обидва дідусі боролися проти большевиків.

Мої мама й бабуся народилися в містечку Рожнітів на Бойківщині. Недалеко Ріжнітова Підлюте, Остодір, Сокіл та Осмолода. Це чудові вакаційні місця, де відбувалися перші пластові табори. Моя мама часто їздила до Підлютого на вакації, де бачила кілька разів Митрополита Андрея Шептицького, коли він приїздив туди у свої добра.

Мій тато і його мама походять з міста Рогатин в Галичині. Моя бабуня розказувала мені про одну з церков у Рогатині, про церкву

Святого Духа, де христили мого тата. Переказ каже, що з тої церкви схопили колись давно татари Настю Висовську, яка опісля стала славною султанкою Роксоляною.

Дідусь Василь, батько моєї мами, походить зі села Залав'є, що ще за княжих часів лежало на окраїнах города Теребовлі. За княжих часів Теребовля була столицею князя Василька, що його осліпили заздрісні брати-князі. У давнину стояв у Теребовлі на високій горі оборонний замок, окружений сильними мурами для охорони населення перед нападами татар і турків. Руїни того славного замку збереглися ще до сьогоднішніх днів. В половині дороги з Теребовлі до села Залав'є стоїть на високій горі манастир отців Василіян, в церкві якого була славна з дуже давніх часів чудотворна ікона Пречистої Діви Марії. Коли 1673 року турки наближалися до Теребовлі, ченці, втікаючи перед ворогом, забрали зі собою цю ікону. Відтак перенесли її до Львова і вона знаходиться у храмі святого Юра.

Мій дідусь, тато батька, походить з містечка Жидачів. Жидачів лежить над рікою Стрием, в тому місці, де Стрий впадає до Дністра. Хата, де виростав дідусь, була над самою рікою, а тому дідусь був добрий пливак і часто перепливав Стрий. У Жидачеві була висипана з землі гора і старі люди говорили, що коли на вершку цієї гори прикласти на Великдень вуха до землі, можна почути, як дзвонять дзвони.

Я дуже тішуся, що „Готуйсь" буде поміщувати такі дописи, бо я дуже люблю їх читати.

Новачка **Марта Зелик**, рій **„Фіялки"**, Ню Йорк.

Княжий замок, церква Святого Духа та руїни старинного манастиря в місті Теребовлі, де виростав дідусь Марти.

Володимир Мацьків

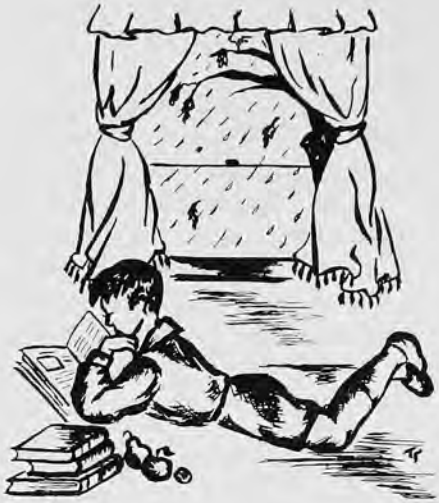

Мал. Таня Гаєцька

ЄВШАН-ЗІЛЛЯ

Розказують, що в давнину, коли то в Києві панував князь Володимир Мономах, внук Ярослава Мудрого, на Україну часто нападали половці. Половці жили в степах над рікою Доном.

Під час одного такого нападу на Україну, в похід виправився теж і молоденький половецький княженко. Та в бою попав у полон. Його привезли в Київ і він жив на дворі нашого князя. Тут йому дуже подобалося, бо мав усе, чого тільки захотів, та всі були йому прихильні.

Половецький князь, батько хлопця, дуже любив свого синка та сподівався, що той стане колись його наслідником — половецьким князем-ханом. Коли дізнався хан, де його синок, послав по нього посланців з багатим викупом, щоб викупити його з неволі, як тоді водилося.

Посланці полагодили скоро свої справи у княжому дворі в Києві та дістали дозвіл від князя Мономаха забрати свого княженка додому. Пішли отже до нього, переказати, щоб збирався в дорогу. Але яке було їх здивування, коли княженко сказав їм, що не хоче повертатися. Там, у його батьківщині дикі степи, люди живуть у шкіряних будах, літом докучає їм спека, зимою мороз та люті вітри, нема ні смачних страв ні багатих одягів!

Скільки не напросились його посланці, не наобіцяли всячини — не помагало. Повернулись вони сумні у свою батьківщину. Зажурився батько. А вкінці вибрав з-поміж своїх довірених людей одного старшого, найрозумнішого чоловіка та доручив йому їхати в Київ по свого сина. Цей, приготовившись якслід, поїхав. Він став перекону-

вати княженка, просити його, співати йому половецьких пісень, які княженко знав ще змалку. Та княженко: ні та й ні!

Старий посол вже хотів теж повернутися з нічим, але згадав ще один рятунок. Вийняв із своєї торби засушене євшан-зілля, що буйно росте в половецьких степах. Пішов з ним до княженка, поклав його на столі і ждав, що буде дальше.

Сильний запах зілля розійшовся миттю по кімнаті. Княженко стояв, немов обезсилений, та втягав чародійний запах у свої груди. Минали хвилини за хвилинами. Ніхто не відзивався. Аж нараз княженко промовив до старого половчанина: — Я повертаюсь у рідні сторони!

Склалось так, що й ми не живемо на рідній землі. Наші батьки мусіли покинути рідну землю, так, як покидав малий Ісусик свою батьківщину, та втікати в Єгипет перед лютим Іродом. Там мусів ждати, поки Ірод помре, щоб повернутися в Палестину, як це знаємо зі Святого Письма.

Наш Ірод ще не згинув і ми мусимо ще ждати. Але, хоч живемо на іншій землі та поміж іншими людьми, нам не вільно забувати своєї землі й свого народу. Та нераз не так легко пам'ятати про них! Тому треба й нам нераз такого чародійного євшану. І на щастя, ми маємо його. Хоч, як знаємо, давно вже минули ті часи, що діялися чуда через якесь чарівне зілля. Та наш євшан-зілля — це українська книжка. Коли будемо її часто та радо читати — не забудемо своєї батьківщини.

Тому берім радо в руки це запашне зілля — рідну книжку, коли лиш маємо хвилину вільного часу. Берім і читаймо уважно. Читаймо та радіймо, що маємо нашу батьківщину, хоч далеку, але нашу власну, і таку багату. Вже від тисячів років складали наші предки свою працю та любов, щоб ми дістали в дарі таку багату спадщину — нашу культуру, тобто все, що українці від найдавніших часів написали, намалювали, співали, грали та думали.

Все це буде наше, його можемо дістати через українську книжку. На те, щоб колись, коли виростемо, використати його на добро Україні.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТИЛИ „ГОТУЙСЯ" НА 1968 РІК?

ЩО ПИШЕ МИШКА-ГРИЗИКНИЖКА?

Дороге моє Новацтво!

Я хочу спитати Вас щось цікаве: — Чували Ви таке слово **„енциклопедія"** Чували? Мабуть, що так! Тільки в цих мовах, що в них Ви вчитеся в школах: в англійській, німецькій, еспанській, це слово вимовляють трохи інакше. А слово це грецьке та значить **„книга знання".** Коли Вам цікаво знати про щонебудь — тільки відчиніть енциклопедію, і вже знаєте, що хотіли знати. Ба, але як і де шукати його в такій великій книзі?

Це дуже просто! Всі відомості в енциклопедії впорядковані за абеткою. Хочете знати, де лежить Київ — глядите під букву „К". Цікаво Вам, хто такий був Леонід Глібів — шукаєте під „Г".

Енциклопедії можуть бути дуже різні. Може бути загальна енциклопедія — про все, що є тільки у світі. Така загальна енциклопедія вийшла була в 1933 році в Україні, в місті Коломиї. Давно, правда?

А можуть ще бути енциклопедії, що в них написано тільки про одну якусь справу. Може бути енциклопедія, що розказує тільки про природу та про вчених, що її досліджували; чи знов тільки про мистецтво та мистців. Або знов може бути енциклопедія, що подає всі відомості про якусь країну. І саме в нас є така енциклопедія — **Енциклопедія Українознавства.**

Спершу вийшло її три великі книги. І в них було списано все за порядком: вся історія України, вся географія, вся література, і все, все, що можна лиш знати про Україну.

А тепер виходить щораз нова книга цієї енциклопедії, і там вже всі відомості упорядковані за абеткою. Досі вийшло чотири книги-томи, а в них написано про все, що починається від букви „А" аж до „М". А далі, покищо, ще нема.

Хочу прочитати, що там пишуть про наш Пласт — нема! Бо „П", як знаєте, приходить аж після „М". Хочу прочитати про наше Об'єднання Працівників Дитячої Літератури — і „О" ще теж нема!

Пішла я на пораду до сестрички Лесі, що мені робити, щоб приходили і дальші томи, щоб я могла знати все-усе, аж до самісінького м'якісінького знака!

А сестричка каже: — Та це дуже просто! В місті Сарселі у Франції зібралися наші, українські вчені, що пишуть цю енциклопедію. І їм зовсім неважко було б писати її далі й далі, аж до кінця, бо вони все знають. Тільки щоб були гроші, щоб було за що друкувати дальші томи — то й виходили б вони без перерви!

— Ну а звідкіля взяти гроші?

— Ой мишко, мишко, — стала докоряти мені сестричка Леся, — сидиш вже стільки років в редак-

ції „Готуйся" і досі не знаєш, звідкіля приходять гроші?

— То хіба з передплат? — питаю несміливо, бо боюся, що може знов щось не туди скажу...

— А звичайно, що так! — відповіла сестричка. — І на нашу Енциклопедію Українознавства є теж такі передплати. Якби кожні батьки кожного новака й новачки передплатили цю енциклопедію — були б гроші і не було б клопоту. А ще якби складали гроші окремо, як датки, отак, як новаки складають на Фонд „Готуйся", то й не оглянешся, як вся енциклопедія була б готова!

— А що нам робити, — питаю, — хіба напишемо про це все в „Готуйсеві"? Та як тут писати, коли „Готуйсь" для дітей, а енциклопедія — для дорослих?

І знов довелося мені паленіти зі сорому!

— Хіба ти не знаєш, мишко, — казала сестричка, — що новакам теж не пошкодить знайомитися, вже змалку, з цією книжкою?! До того ж вони весь час ростуть та вчаться, а що більші та розумніші будуть, то більше треба буде їм цієї книги! А за рік-два, коли вони підростуть, може вже й не бути в продажу перших томів. Ось перших цих трьох, що зложені не за абеткою, а за різними ділянками українознавства — вже нігде не дістанеш — розкупили!

Я й не дослухала до кінця, та шусть! — у свою нору, ну й сіла писати. Напишу та ще додам образок, що красується на верхній сторінці цієї енциклопедії.

А замовлення на цю Енциклопедію треба посилати на адресу:

Societe Scientific Ukrainienne
27 Rue des Bauves
SARCELLES, (S. et O.), France

Ваша Мишка

Малюнок з обкладинки Енциклопедії Українознавства. На ньому намальований старий чернець — бо в давні часи, коли ще не знали друкування книг, їх переписували рукою ченці в манастирях. А пригляньтеся цим маленьким малюночкам збоку та напишіть, що там намальоване — і чому?

Мал. Оленка Гординська

ЗАПИСНИК МАРКА

День перед Святом Першого Листопада.

Вчора був у нас в хаті дуже дивний вечір. Я приніс Мамі з парку багато жовтого листя (а вибирав тільки найкращі листки!). Мама нашивала його на суконку Роксані. Бо Роксана має завтра теж свято в садочку і буде передятнена за листочка. Буде проказувати віршик, і вже навіть його вміє. Мені жаль, що ця „тітка" в садочку зуміла її навчити, а я на День Матері не міг.

Мама нашивала листочки, я подавав їх Мамі, а Тато прийшов і сів біля нас, взяв Роксану на коліна і розказував, як то було у Львові в Листопадові Дні. Тато сам був тоді ще менший, як Роксана тепер, але йому всі розказували опісля. Один мій дідо вночі на перше листопада роззброїв австрійських вояків та зайняв Головний Двірець у Львові. Другий відзначився при обороні казар-

ми Фердинанда. Одна бабуся була тоді медсестрою, а друга варила нашим стрільцям їсти та почерез стрілянину носила їм їжу на становища. Така шкода, що одна людина може мати тільки двох дідусів і дві бабусі!

А ще більше жаль мені, що мене там тоді не було. Якби я там був, то побив би всіх ворогів нараз і не треба було б нам втікати з України.

Я сказав про це Татові, а тут як не скочить на мене з кутка щось чорне й волохате! Я закричав зі страху, а Тато в сміх!

А я тоді в плач! Бо Тато думає, що коли я налякався Лиска (а то був Лиско!), то ворогів ще більше злякався б.

Коли ж я ворогів справді не боюся! Як тільки виросту, хай бережуться мене!

Але Лискові теж не дам завтра його медяникової кістки, хай не соромить мене перед Татом!

Ну а позавтра . . . може вже дам йому цю кістку; ще не знаю . . .

Марко

ЛИСТ НОВАЧКИ З АРҐЕНТІНИ

Новачка **Орися Тауридзька** з Буенос Айрес, з Арґентіни, написала такого листа до своєї сестрички, **Христі Середяк:**

Дорога Сестричко Христю!

Я не можу забути тієї прогулянки до зоологічного городу, що її ми відбули. Я добре пригадую, як гарно там було. Моя група йшла зі сестричкою Іркою. Спершу бачили ми лебедів, що пливали по воді. Опісля пішли ми дивитися на пташок. Біля пташок ходила собі прекрасна пава з пір'ям різних красок. Оглядали ми теж різних малп. Була там одна така малпа, що мала довкруги очей білі круги. Її назва „малпа в окулярах". На краю городу бачили ми зебру з малим зебренятком, а біля них стояла

жирафа з довгою шиєю. Зебренятко дивилося весь час на жирафу. Були там два слони: тато і мама. Вони їли тістечка, які ми їм кидали. Бачили ми ще родину гіпопотамів. Мама з маленьким сиділа в воді, а голодний тато відчиняв величезний рот, щоб кинути йому тістечко.

Коли ми оглянули город, були дуже голодні. Сестричка взяла нас до пекарні на паляницю „пісу". Ми їли її смачно.

Я хотіла б відбути ще колись таку прогулянку.

Новачка **Орися Тауридзька**

Похід українців на параді в місті Лос Анджелес, в Каліфорнії, в Північній Америці.

Новачка Мона-Христя **Снилик** з Лос Анджелес прислала нам новий репортаж, про те, що сталося в її місті:

П а р а д а.

Цього року святкує місто Лос Анджелес 186-ліття свого існування. Дня 9 вересня відбулася тут гарна парада. Було багато людей різних національностей. Вони маршували групами, кожні у своїх національних одягах, несли прапори та таблиці з написами.

Мені було приємно, що ми, українці, брали теж участь у тому поході.

В українській колоні їхали ко-

заки на конях з українськими синьо-жовтими та американськими прапорами. Дальше йшли пані в народніх одягах, а за ними Пласт та Спілка Української Молоді.

На переді несли таблицю з написом: „Воля Україні".

Маршували теж військові частини та грали оркестри. Всім було багато радости.

**
*

ЛИСТИ З АВСТРАЛІЇ

Наша прогулянка до зоологічного городу

В неділю, дня 17, місяця грудня, 1966 року наш рій з нашою сестричкою Стефою Маців поїхав разом з іншими пластунами до зоологічного городу. Коли ми туди приїхали, одна сестричка зробила нам спільну світлину. Тоді ми пішли далі, дивитись на звірят. Спершу побачили ми величезного гіпопотама, який стояв у воді, так, що тільки голову було видно. Тоді бачили ми малп, які гойдалися, скакали і викрикували тоненькими голосами. І бачили ми теж лебедів, які бавились на воді зі своїми маленькими дітьми, лебедятами. Тоді пішли ми до ведмедів. Вони були дуже страшні. Біля них були леви. Вони сиділи і тільки дивились на людей. Потім підійшли ми до жираф. Вони були дуже великі і просили дати їм їсти. Ми бачили маленького слоника. Потім ми прийшли до птахів. Вони мали гарні барвисті пера. Ми бачили багато більше інших звірів. Ще й досі ми з моїм молодшим братом Романом згадуємо цю дуже веселу прогулянку.

**
*

На святі святого Юрія, що відбулося 4 червня, новаки ходили на прогулянку та займалися спортом. На прогулянці ми вчилися пізнавати знаки та в'язати вузли. Опісля ми проходили проби. При ватрі ми співали, танцювали та слухали сценок-скечів. Коли стемніло, ми поїхали додому.

Новак **Юрко Пирогів**, 7 років.
Рій **„Шпаки"**, Бродмедовз,

З прогулянки новачок з Австралії до зоологічного городу: новачки здоганяють великого птаха „емю", що вміє швидко бігати.

Новачки з Мельборну, Австралія, йдуть по „фас" на своїй оселі „Сокіл".

Сокіл

Ми приїхали на оселю „Сокіл" досить рано і почали бавитися м'ячем. Потім ми пішли на збірку, а опісля на прогулянку. Там кожен з нас дістав якесь завдання. Коли ми повернулися з прогулянки, були дуже помучені. Я купив собі обід. Після обіду ми пішли на молитву, а після молитви наші три новаки та дві новачки дістали жовті хустини. Опісля ми пішли на ватру, а по ватрі поїхали додому.

Осип Галавин, 8 років.
Рій **„Шпаки",** Бродмедовз, Австралія.

Дорогий „Готуйсю"!

Дуже дякую за гарну книжечку, що її я одержала від Тебе. Це вже вдруге я і мій брат одержали від Тебе книжечки за добрі розгадки хрестиківок. Книжечки ми прочитали і вони нам дуже подобалися. Ми теж читаємо радо „Готуйся" і тому посилаємо 5 долярів на його фонд.

Готуйсь!

Орися Городецька,
рій „Сторчики", Ню Йорк

Адріян Городецький,
рій „Тарпани", Ню Йорк

Мал. Братчик Ірко

ПОМОЖІТЬ КАЛИНІ!

(Порав братчик Ірко)

Новачка Калина дуже любить читати книжки. Раз зайшла вона до міської бібліотеки та просила бібліотекарку, показати їй, де можна знайти українські книжки. Бібліотекарка казала їй піти самій через ряд маленьких кімнат, щоб знайти ці книжки, яких Калина хотіла. Тільки поміж деякими кімнатками двері були відчинені, поміж іншими були позачинювані. Знайдіть на тому малюнку, куди мусіла йти Калина, щоб дістатися до українських книжок?

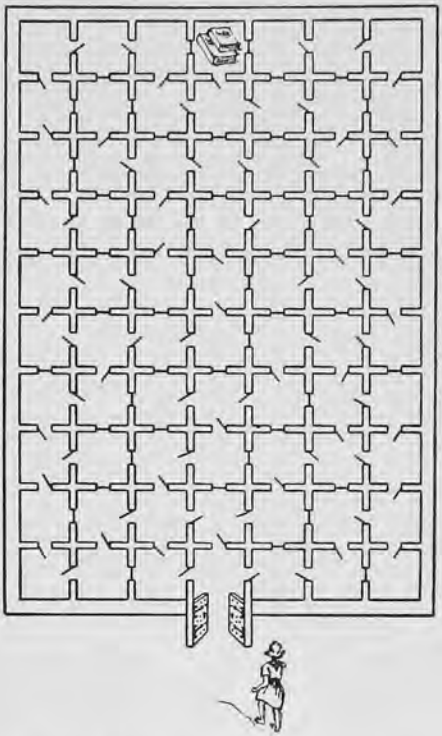

ЯК УКЛАДАТИ ШИФРИ?

Всі Ви знаєте, що таке шифри. Це таємне письмо, де кожна буква має свій умовлений знак. Подану шифром вістку може відчитати тільки той, хто його знає.

Шифрів вживає часто військо, посилаючи своїх розвідчиків у ворожі терени. Вістки або накази, які вони несуть, написані так, щоб ворог не міг їх відчитати, якби вони попалися йому в руки. Також і пластуни користуються шифрами у теренових грах. „Готуйсь" подавав вже нераз цікаві шифри для новацтва.

Для пригадки подаємо тут кілька шифрів, що їх неважко відчитати. Щоб відчитати їх, тре-

ба тільки знати, в якому порядку стоять букви в українській абетці, бо кожне число — це порядкове число букви.

Шифр ч. 1: 6-19-2-21-7 6-12-16-19 21-19-2-11 3-22-31-6-11 6-19-2-21-11-14 18-19-3-1-15 10 23-7-2-7 2-24-6-7

Вже прочитали?

Шифр ч. 2: Важче відгадати шифр, коли числа, що заступають літери, написані без розділів, рядом одна за одною, як ось:

18193115 22231211823332232 2242-311 301921110 16122029114

І це відчитали? Тепер пишіть розгадку до „Готуйся"!

З А Г А Д К И

Що це таке?

1. Такий час до нас загостив, що весь світ позолотив?
2. Стоїть дівчина на горбочку, колись була в зеленому, тепер у золотому віночку.
3. Пращайте, діточки, пращайте, скорше, як на весні, нас не виглядайте!

МАЙСТРУЄМО!

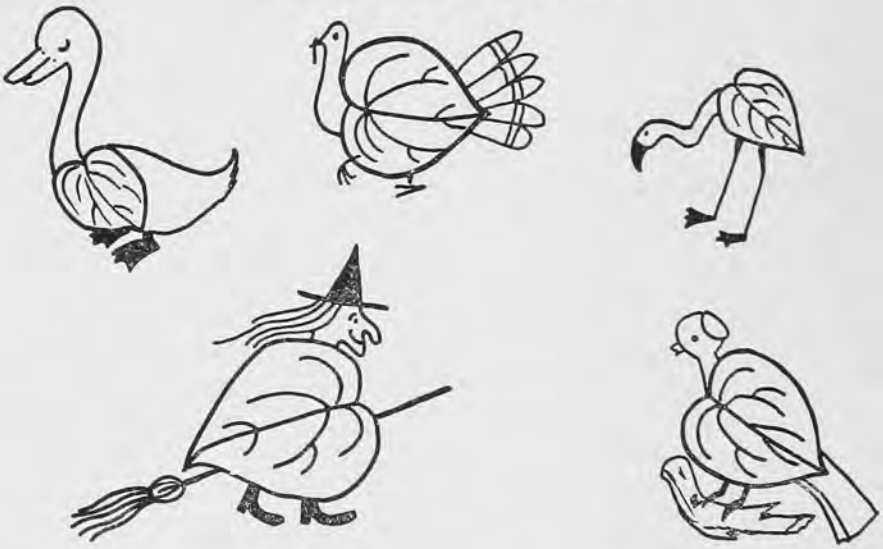

На цей раз сестричка Ксеня показує нам, що можна виліпити з пожовклих, опалих листочків. На образках легко пізнаєте, котра частина — це наліплений листочок. Решту треба домалювати на папері. Такими образочками дуже гарно прикрасити осінню домівку. Коли вони Вам гарно вдадуться, пришліть їх теж і до „Готуйся", а „Готуйсь" радо їх помістить, щоб усі новаки знали, що ви вмієте!

Подала Ксеня Гординська